

Uwagi metodologiczne

1. Począwszy od 1 maja 2004 r., tj. od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, funkcjonują dwa systemy statystyki:
 - system oparty na danych rejestrowanych na zgłoszeniach celnych, zwany systemem EXTRASTAT — obejmujący swym zakresem obrót towarowy Polski realizowany z tzw. „krajami trzecimi”, tj. niebędącymi państwami członkowskimi UE,
 - system INTRASTAT, tj. system statystyki obrotów towarowych Polski realizowanych wyłącznie z państwami członkowskimi UE.

Systemy INTRASTAT i EXTRASTAT działają równolegle, dane otrzymane z połączenia tych systemów tworzą wspólny, jednolity zbiór statystyki handlu zagranicznego, który stanowi informację o wymianie towarowej Polski z zagranicą.

2. Podstawowymi źródłami informacji, na których opiera się statystyka handlu zagranicznego, są:
 - zgłoszenia celne obowiązujące przy rejestracji obrotów z krajami spoza UE, w ramach systemu EXTRASTAT,
 - deklaracje INTRASTAT dla przywozu i wywozu składane przez osoby fizyczne lub prawne będące podatnikami podatku od towarów i usług (VAT), dla ewidencji obrotów z krajami UE.

Ponadto od 1 stycznia 2006 r. w statystyce handlu zagranicznego stosuje się alternatywne źródła danych. Odnoszą się one do rejestracji obrotów tzw. „towarami specyficznymi” są wykorzystywane jako:

- a) pomocnicze, uzupełniające źródło informacji statystycznej, służące do kontroli i uzupełnienia danych pochodzących ze zgłoszeń celnych i deklaracji INTRASTAT w przypadku obrotów takimi towarami, jak:
 - statki morskie — dane uzyskane z Rejestrów Okrętowych Stałych prowadzonych przez Izby Morskie przy Sądach Okręgowych w Gdańsku i Szczecinie,
 - statki powietrzne — dane uzyskane z Rejestrów Cywilnych Statków Powietrznych prowadzonych przez Urząd Lotnictwa Cywilnego,
 - produkty morskie, w tym kupno/sprzedaż „ryb z burty”
 - dane zbierane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Rybołówstwa
 - Centrum Monitorowania Rybołówstwa w Gdyni,
- b) jedyne obowiązujące źródło danych, na których opiera się statystyka handlu zagranicznego, w przypadku obrotów takimi towarami, jak energia elektryczna i gaz ziemny. Dane pozyskiwane są ze sprawozdawczości statystycznej prowadzonej przez Agencję Rynku Energii S.A.
Dane pochodzące ze zgłoszeń celnych i deklaracji INTRASTAT są rejestrowane, kontrolowane i korygowane oraz przetwarzane w systemie informatycznym Polskiej Administracji Celnej.

3. W statystyce handlu zagranicznego stosowana jest:
 - metodologia Departamentu Statystyki ONZ wspólna dla obu systemów,
 - Nomenklatura Scalona CN,
 - geonomenklatura oparta na standardzie ISO 3166.
4. Założenia metodologiczne badań statystycznych w ramach systemu INTRASTAT są jednolite z założeniami systemu statystyki handlu EXTRASTAT, opartego na

zgłoszeniach celnych, poprzez posługiwanie się tymi samymi klasyfikacjami towarów i krajów, tymi samymi okresami sprawozdawczymi oraz tymi samymi zmiennymi, objętymi badaniem statystycznym.

Statystyka handlu zagranicznego nie obejmuje m.in.:

- usług, z wyjątkiem towarów dostarczonych w celu uszlachetniania i po uszlachetnieniu,
- towarów będących przedmiotem tranzytu,
- towarów umieszczonych czasowo w składach celnych i w wolnych obszarach celnych (WOC),
- towarów dopuszczonych czasowo do obrotu, poza obrotem uszlachetniającym,
- środków płatniczych i papierów wartościowych,
- towarów przeznaczonych dla placówek dyplomatycznych,
- złota monetarnego.

5. Dane o handlu zagranicznym towarami obejmują obroty opracowywane na podstawie:

- zgłoszeń celnych zarejestrowanych w systemach informatycznych Polskiej Administracji Celnej,
- deklaracji INTRASTAT — „PRZYWÓZ” i deklaracji INTRASTAT— „WYWÓZ” przesyłanych co miesiąc przez podmioty prowadzące handel towarami z krajami UE, w formie elektronicznej lub papierowej, do właściwych miejscowo izb celnych. Zobowiązane do składania deklaracji INTRASTAT są podmioty uczestniczące w obrocie towarowym z państwami członkowskimi Wspólnoty i zobowiązane do przekazywania informacji dla celów ewidencji i statystyki dotyczącej obrotu towarowego z państwami członkowskimi, zgodnie z przepisami wspólnotowymi regulującymi statystykę dotyczącą obrotu towarowego pomiędzy państwami członkowskimi Wspólnoty, przepisami o statystyce publicznej i ustawy Prawo celne,
- alternatywnych źródeł danych stosowanych dla tzw. „towarów specyficznych”,
- doszacowywania wartości obrotów, podmiotów realizujących wymianę towarową z krajami Unii Europejskiej, które nie są objęte progami statystycznymi i nie składają deklaracji INTRASTAT.

6. Poprawność deklaracji INTRASTAT zapewniona jest dzięki porównaniom danych z deklaracji INTRASTAT z danymi z deklaracji podatkowej VAT. Rejestry podmiotów pomagają w monitorowaniu tych jednostek, które są zobowiązane do składania deklaracji INTRASTAT.

Okresem sprawozdawczym jest miesiąc kalendarzowy, w trakcie którego dokonano przywozu lub wywozu towarów. Obowiązuje zasada, że deklarację INTRASTAT składa się tylko w tych państwach członkowskich, których fizycznie dotyczy przepływ towarów, tzn. państw członkowskich wywozu i przywozu.

7. W systemie INTRASTAT charakter obowiązku sprawozdawczego jest uzależniony od wartości obrotów realizowanych przez podmioty z krajami Unii Europejskiej. Do tego celu służy **system progów statystycznych**. Podmioty, których wartość obrotów z krajami UE w roku sprawozdawczym lub w roku poprzedzającym rok sprawozdawczy przekroczyła wartość ustalonego progu podstawowego, są objęte obowiązkiem sprawozdawczym, tzn. są zobowiązane każdego miesiąca do nadsyłania deklaracji INTRASTAT. Podmioty, których wartość wywozu lub przywozu zawiera się między wartością progu podstawowego a wartością progu szczegółowego nie są zobowiązane do

wypełniania: łącznej wartości statystycznej w PLN, kodu warunków dostawy, kodu rodzaju transportu, wartości statystycznej w PLN. Podmioty, które przekroczyły ustalony próg szczegółowy wypełniają pełny zakres danych (wszystkie pola) na deklaracji INTRASTAT.

Podmioty, których wartość obrotów w roku poprzedzającym rok sprawozdawczy lub w roku sprawozdawczym nie przekroczyła ustalonego progu podstawowego, zwolnione były z obowiązku sprawozdawczego, a ich obroty w statystyce handlu zagranicznego były szacowane.

8. Dane dotyczące obrotów według grup krajów oraz poszczególnych krajów— według zasad metodologii ONZ — dane wykazuje się: w imporcie — według kraju pochodzenia, w eksporcie — według kraju przeznaczenia. Za **kraj pochodzenia** uważa się kraj, w którym towar został wytworzony, obrobiony lub przerobiony i w tym stanie nadszedł do polskiego obszaru celnego. Za **kraj przeznaczenia** przyjmuje się kraj konsumpcji, tj. kraj, w którym towar zostanie ostatecznie zużyty lub poddany obróbce lub przetworzeniu. W systemie INTRASTAT występuje również pojęcie kraju wysyłki. Za **kraj wysyłki** uważa się kraj UE, w którym opuszczające go towary stały się przedmiotem wywozu do Polski, jako kraju przeznaczenia towarów. Jeżeli państwo członkowskie wysyłki nie jest znane, wówczas za kraj wysyłki uważa się kraj członkowski zakupu lub nabycia towarów. Krajem członkowskim, w którym dokonano zakupu lub nabycia towaru, jest kraj, w którym mieści się siedziba partnera umowy (sprzedającego lub zbywcy), z którym została zawarta umowa (z wyjątkiem typowych umów o przewóz towarów), na podstawie której realizowany jest przywóz towarów do kraju.
9. Począwszy od 1 maja 2004 r. obroty towarowe w handlu zagranicznym prezentowane są według: 8-cyfrowej **Nomenklatury Scalonej CN**, która bazuje na 6-cyfrowym Zharmonizowanym Systemie Oznaczania i Kodowania Towarów (HS) i stanowi podstawową klasyfikację towarową dla całego handlu zagranicznego. Nomenklatura Scalona CN podlega corocznej weryfikacji.